

A tájékoztató könyvtáros munkája az olvasói szokások, kérdések változásának tükrében, avagy a változó könyvtár, könyvtáros és olvasó a változó világban

(Korreferátum az idei Könyvtári Napok tatabányai előadásaihoz)

Amikor az olvasói szokások, kérdések változásáról, ehhez szorosan kapcsolódva a tájékoztató könyvtáros munkájáról beszélünk, csak vázlatosan is szólnom kell arról, mit jelentett, milyen változásokat hozott az ún. információs társadalom kibontakozása Magyarországon, milyen változásokkal kellett és kell szembenéznie a közművelődési könyvtáraknak és a könyvtárosoknak.

Az ország nyilvános könyvtári ellátásának gerincét a közművelődési könyvtárak alkotják. Az 1949-ben kezdődött fejlesztés a 80-as évekre az egész országot átszövő könyvtári hálózatot eredményezett. A 60-as évektől érezhetővé vált liberalizálódás a könyvkiadásban és könyvimportban lehetővé tette, hogy a magyar és a világkultúra sok jelentős alkotása hozzáférhetővé vált a közművelődési könyvtárakban. A megyei könyvtár állománya is jelentősen gyarapodott ebben az időben (ekkor szereztük be pl. azokat a lexikon sorozatokat - Meyer, Larousse, Brockhaus -, amelyeknek új sorozataira, bővített kiadásainak beszerzésére ma már reményünk sincs). Mivel a könyvtárakat a tömegek ideológiai nevelésének intézményeként tekintette a politika, a 80-as évekre a legjobb nyugat-európai és skandináv mintákhoz mérhető közművelődési könyvtárügy alakult ki.

A közművelődési könyvtárak fejlődésével párhuzamosan alakult és fejlődött a könyvtári tájékoztatás. A korszerű, tájékoztatás-központú könyvtár eszménye a 60-as években nyert teret, ebben az időben hozták létre az első tájékoztató részlegeket, és azt valamennyien tudjuk, a mi könyvtárunk, a József Attila Megyei Könyvtár milyen kezdeményező szerepet vállalt a szakrészleges könyvtár kialakításával a szaktájékoztatói rendszer létrehozásában. Modell értékű volt hosszú ideig a hazai közművelődési könyvtári rendszerben. Lényegében az első hivatalosnak tekinthető dokumentum, amely előírja a közművelődési könyvtárakban a tájékoztató tevékenységet, az 1972-es *Szakmai irányelvek a tanácsi közművelődési könyvtárak*

további fejlesztéséhez. Az eddig elmondottakból is érzékelhető, hogy a közművelődési könyvtáraknak meghatározott helyük volt a kulturális intézmények rendszerében, az állam gondoskodott működésükről, fenntartásukról. A közművelődési könyvtárakban kialakult tájékoztató szolgálattal, vagyis a tájékoztató könyvtárosokkal szemben támasztott olvasói igényeknek, a kialakult képzési rendszernek (egyetem, főiskola, szaktanfolyam) is köszönhetően könyvtárak és könyvtárosok jó hatásokkal tudtak megfelelni, hiszen a kérdések jelentős része a humán érdeklődésű olvasóktól a humán képzettségű könyvtárosoknak szólt, akik ezeknek a kérdéseknek a többségét sikerrel megoldották. Pl.: a diákoknak, a levelező hallgatóknak szépirodalmi művekkel, kötelező olvasmányokkal való ellátása, műelemzések visszakeresése, a társadalomtudományi művek közül a pedagógiai irodalomban való tájékoztatás. A műszaki irodalomból elsősorban az elektronikai műveket keresték, kapcsolási rajzokat. Visszatérő feladatot jelentett és sokat segítettek a közművelődési könyvtárak és könyvtárosok a KISZ vetélkedők, a szocialista brigádversenyek és vetélkedők szervezésében, a tanulmányi versenyek, az iskolai ünnepélyek, a társadalmi rendezvények, megemlékezések szervezőinek a megfelelő irodalom kiválasztásában. Természetesen voltak, adódtak olyan kérdések, amelyeket nem, vagy csak hosszas keresgélés után lehetett megoldani. Pl.: amikor idézeteket kerestek: vagy ismertük, vagy tippeltünk, kitől származhat. A tájékoztatás legfőbb segédletei a könyvtár katalógusai, a tájékoztatói segédkönyvtár állománya, a lexikonok, kézikönyvek és az ebben az időszakban folyamatosan és nagy számban megjelenő különféle bibliográfiák voltak.

Az 1980-as évek végén bekövetkezett társadalmi-gazdasági változások jelentősen hatottak a magyar könyvtárügyre, a közművelődési könyvtárakra is. Az addig jobbára a szakirodalomból ismert számítástechnikai eszközök kezdtek teret hódítani a könyvtárakban, ugyanakkor az ország

súlyosbodó gazdasági nehézségei miatt az addigi egyenletes fejlődés megtorpant, a könyvtárakat is elértek a finanszírozási megszorítások. Csökkent a dokumentumok beszerzésére fordítható összeg, ugyanakkor a könyvek és folyóiratok ára jelentősen emelkedni kezdett. A könyvtárak először a példányszámokat csökkentették, majd a választékot, aminek sok esetben az lett a következménye, hogy a gyűjteményekben pótolhatatlan hiányok keletkeztek. A könyvek, folyóiratok és a megjelenő számítógépes információhordozók megnövekedett ára miatt egyre kevesebben tudták ezeket megvásárolni, egyre többen keresték fel a könyvtárakat, és ezeknek a mennyiségben és minőségben is megváltozott igényeknek és kéréseknek kellett és kellene a könyvtáraknak megfelelni. Az olvasók egyre jelentősebb része igényli a különféle számítógépes adatbázisok használatát. A leggyakoribb a jogi adatbázisok használata. A jogszabályok dzsungelében való eligazodás nem könnyű annak, aki maga próbál ügyes-bajos dolgainak a végére járni. Nemcsak a Magyar Törvénytár keresett, hanem a helyi önkormányzati törvények és rendeletek iránt is sok az érdeklődő. A segítségnyújtást gyakran nehezíti számunkra, hogy nem ismerjük kellően a jogi fogalmakat, rossz jogi terminológiát használunk. Természetesen a megfelelő terminológiai ismeretek hiánya más alkalommal is gondot okozhat, pl. keresték azt a jogszabályt, amely a megyc kódját tartalmazza. Először a jogtárban próbáltunk utánanézni, majd, mivel semmit sem találtunk, a tájékoztatói segédkönyvtár egyik kiadványából kiderült, hogy az olvasó a területi számjelrendszert kereste.

Természetesen sokat számít, mennyire jól tudunk kérdezni, de sajnos gyakran előfordul, hogy nem azzal találkozunk, akinek a kérését meg kell oldanunk, hanem egy közvetítővel, aki nem tud a feltett kérdéseinkre válaszolni. A megnövekedett olvasói létszám miatt egyre kevesebb idő jut egy emberre. Sokan kerestek fel bennünket a kárpótlási igények benyújtásának idején, gyakran nem volt elég, hogy megtaláltuk a keresett paragrafusokat, az értelmezésüket is elvárták volna tőlünk. Jelentősen megnövekedett a pénzügyi, gazdasági tevékenységekkel kapcsolatos információk iránti igény. Sok vállalkozó keres fel bennünket, célirányos, konkrét problémáik vannak, sietnek, nincs idejük, a kérdéseikre azonnali választ várnak. A tájékoztató munkában naponta használjuk a különböző adatbázisokat, az MNB, a Pressdok, a napilapok (*Népszabadság, Magyar Hírlap*) vagy pl. a *HVG* cikk adatbázist, a telefonkönyvet, a cégjegyzéket. Sok új vállalkozónak segítettünk már, amikor egy-egy új termék vagy szolgáltatás eladásához a Cégjegyzékből válogattuk le a tevékenységek alapján azokat a cégeket, akik a potenciális vevőkört jelenthetik városi, megyei vagy akár országos szinten is. Tehát a tájékoztatónak tudnia kell, hogy hol, melyik adatbázisban mit talál, az adatbázis hogyan

működik, mire képes. Ez folyamatos tanulást és gyakorlást kíván. Nagy az igény a munkanélküliek részéről, akik különféle átképzéseken vesznek részt, és a könyvtárban próbálják a tanulmányaikhoz szükséges irodalmat beszerezni. Megnövekedett az érdeklődés és az igény a számítástechnikai ismeretek iránt, sokan keresik ezt az irodalmat, de a korábban jelzett nehézségek miatt csak válogatva és kis példányszámban tudunk könyveket vásárolni, gyakran csak 1 olvasótermi példányt. Jelentősen megnövekedett az érdeklődés a misztikum, a vallás, az okkultizmus és a természetgyógyászat iránt is. A rendszerváltozás kedvezett a helyi kisközösségek, a nemzetiségek, társadalmi szervezetek önszerveződésének, és ezzel párhuzamosan növekedett az érdeklődés a helyismereti, honismereti kiadványok iránt. Sok új helytörténeti, nemzetiségtörténeti és hagyományokat feltáró írás született az elmúlt években, megszületésükhöz sokat segítettek a könyvtárosok is. A számítógépes adatbázisok kezelése, az INTERNET adta lehetőség amekkorai távlatokat nyit, olyan sok bizonytalanságot és nehézséget is jelent a tájékoztató könyvtárosok és a használók számára. Sokan akarják használni a gépeket, de csak kevesen értenek hozzá annyira, hogy önállóan is képesek legyenek rá. Pl.: gyakran előfordult, hogy a szövegszerkesztőt akarták igénybe venni, de amikor belekezdtek a munkába, kiderült, hogy nem tudják használni. Természetesen a felmerülő új igények mellett megmaradtak azok az olvasók is, akik elvárják, hogy beszéljünk velük, ajánljuk a könyveket. A szépirodalmi művek közül a mindenkori kötelező olvasmányokon túl a televízióban látott vagy a rádióban hallott adaptációk keresettek.

Még mindig sok a rejtvényfejtő, de már sokkal önállóbbak. Egy-egy probléma sikeres megoldását az olvasók szeretik személyhez kötni, mindegyikünknek vannak visszatérő olvasói.

Óriási a kihívás és a felelősség is a könyvtárak és tájékoztatók számára. A különböző adatbázisok használatához különféle visszakereső módszereket kell megtanulni és szakszerűen alkalmazni, az INTERNET-en való kereséshez is nélkülözhetetlen a különféle kereső eszközök ismerete. Hogy milyen lesz a jövő közkönyvtára, és milyen tájékoztatókra lesz szükség, csak sejtéseink vannak, hiszen a társadalmi változásokból következő kihívások megválaszolására tudjuk, hogy nincs kész recept, és a közművelődési könyvtárak, a tájékoztató rendszer, a könyvtárosok megszenvedik a változásokat. Egy biztos: a megyei könyvtárak rendelkeznek olyan dokumentumállománnyal, olyan könyvtárosokkal, akik szeretnék ebben az új, megváltozott igényeket követelő világban továbbélni: tudjuk, hogy szükségünk van a folyamatos továbbképzésre, és azt várjuk a szakmától, a felsőoktatástól, hogy a legmegfelelőbb továbbképzési rendszert kiépítse és tartalommal töltsen meg. Azt várjuk a szakmától, hogy számítson ránk abban

a munkában, amellyel az új telekommunikációs infrastruktúrát tartalommal kell megtölteni.

Szeretnénk az új elvárásoknak és feladatoknak megfelelni, úgy gondolom, képesek is vagyunk rá. Ehhez várjuk a társadalom, a szakma, az oktatás

anyagi és erkölcsi támogatását, hiszen múltunk van, szeretnénk, ha jövőnk is lenne.

Búzer Károlyné

Új vezetőség az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezete élén

Az első napirendi pontként az elnöki beszámolót hallgatta meg a tagság. A beszámoló a szervezet 1997-1998-ban végzett munkájáról szólt. Az elmúlt két évben komoly gondokkal küzdött a vezetőség, mert Rátvai Miklósné titkárt betegsége, Horváth Veronika elnököt pedig továbbtanulása vonta el attól, hogy a mindenképpen szükséges tennivalókon túl egyesületi munkát végezzen. A szervezeti élet nem szünetelt, találkoztunk továbbképzéseinken, a szervezet által részben vagy egészében finanszírozott vándorgyűléseken.

Az elnök, a titkár és Pappné Németh Erika, a gazdasági ügyek intézője már 1990-től töltötte be funkcióját.

1990-ben és 1994-ben is a szervezet célkitűzései között a szakmai továbbképzés, megújulás, a könyvtárak gépesítésének elősegítése, a nyelvtanulás segítése és személyes találkozások, tapasztalatcserék, baráti beszélgetések alkalmainak megteremtése szerepelt.

A nyelvtanulás elősegítésében nem értünk el eredményt, nem igényelte a tagság.

A továbbképzések támogatásában voltak eredményeink. Szervezetünk is szervezett rendezvényeket, és finanszírozta az egyes könyvtárakban megtartottakat.

A fehér asztal melletti találkozások, a majdnem hagyományossá vált babgulyás és pogácsa, kirándulásaink szép emlékeket hagytak bennünk.

A beszámoló megvitatásakor a tagság részéről kritikaként elhangzott, hogy nem volt elegendő információjuk arról, mely esetekben támogatja szervezetünk az egyes tagok országos szakmai rendezvényen való részvételét.

Szó esett a kirándulások elmaradásáról, melynek okaként a könyvtárosok rosszabbodó anyagi helyzetét jelölték meg.

A leköszönő vezetőség jelentős eredményként értékeli, hogy a könyvtárak, könyvtárosok számának csökkenése mellett (ez az elmúlt 8 évre érvényes) 1998-ban 51 fizető tagunk volt, és azt is, hogy a rendezvényeinken 44-45 kollégánk megjelent.

A vezetőségválasztó taggyűlésen 43 egyesületi tagunk volt jelen.

A hozzászólások után a taggyűlés a beszámolót egyhangúlag elfogadta.

1998. november 9-én 10 órára hívtuk össze a vezetőségválasztó taggyűlésünket a József Attila Megyei Könyvtárba.

Az új vezetőség az 1998-2002-ig tartó ciklusra az alábbiak szerint alakult:

Az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet elnöke Szabolcsné Mészáros Éva, az oroszlanyi Művelődési Központ és Könyvtár könyvtári osztályának vezetője.

Vezetőségi tagok: György Károlyné, Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom; Gyüsi László, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata; Kelecsényi Péterné és dr. Monostori Imre, József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya.

Az ellenőrző bizottság elnöke: Somogyi Lászlóné, Szakszervezeti Könyvtár, Tatabánya. Tagjai: Horváth Veronika, Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom; Schenk Lászlóné, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata.

Az MKE Tanácsában H. Mlakár Erzsébet, József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya képviseli szervezetünket.

Az 1998. november 26-ára összehívott országos vezetőségválasztó küldötttertekezletre Szabolcsné Mészáros Évát és H. Mlakár Erzsébetet választotta a tagság képviselőjeként, póttagok: dr. Monostori Imre és Rátvai Miklósné.

Az új vezetőség minden tagjának eredményes munkát, terveik megvalósításához sok energiát és jó egészséget kívánunk.

Megköszönöm minden kollégám munkáját, akivel az elmúlt nyolc évben együtt dolgoztunk ebben a nehezedő helyzetben. Köszönöm tagjainknak is az aktív részvételt a rendezvényeken és a mostani választáson egyaránt.

Külön köszönöm Rátvai Miklósnénak azt a munkáját, melyet a jelölőbizottság elnökeként végzett, és hozzájárult ahhoz, hogy az új tisztségviselők megválasztása előkészítetten, zökkenőmentesen zajlott. Köszönöm Pappné Németh Erikának, hogy a gazdasági ügyeket ilyen hosszú ideig kitartóan bonyolította, a tagdíjak beszédésétől a pályázatok elszámolásáig. Bízom abban, hogy aktivitásuk, elkötelezettségük a jövőben is megmarad.

Horváth Veronika
az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet
volt elnöke 1990-1998 között

Olvasótábor

Káptalanfüred, 1998. augusztus 17-24.

Szakmai beszámoló

Az olvasótábor célja: összegyűjteni a társadalomból érkező mindenfajta információt, tudást, gondolatot, cselekvési lehetőséget. Az olvasótábor komplex műfaj, ahova nemcsak a könyvet visszük el, hanem a képzőművészetet, színházat és más művészeteket is. Nemcsak olvasunk, zenét is hallgatunk, a csillagászzal is foglalkozunk. Az olvasást tágan, jelképesen kell értelmezni. Az ember közösségi lény, arra kell törekedni, hogy a közösségben jól érezzük magunkat. Fontos a csoportmunka, hasznos a közös társalgás, vita, kutatás, együttesen szervezni és döntéseket hozni. Segíteni kell kifejleszteni a gyerekek képességét saját véleményük, gondolataik kifejezésére. Fontos szerepet kap az olvasótábor életében a kommunikáció, de ehhez szükséges egymás megismerése. A mi esetünkben a gyerekek többsége ismerte egymást, ennek ellenére a játékos ismerkedés jó hatással volt a közösség kialakulására. A nagycsoportos hálóterem is segítette a közösségi élet gyors kialakulását és folyamatosságát.

A tábor sikere függ a helyszíntől, a táborvezető lelkesedésétől, a gyerekek együttműködési hajlandóságától, a foglalkozások és programok sokszínűségétől. Sok játékos elemet, irányított beszélgetést, cselekvést kell alkalmazni, hiszen a gyerekek figyelmét e korcsoportnál (esetünkben 10-12 év) állandóan ébren kell tartani.

A tábor programjának alaperincét a kiválasztott irodalmi mű alkotta, mely esetünkben Fekete István *Tüskevár* című regénye.

A könyv témája, a természethez való szoros kapcsolódása szinte tökéletesen illett a tábor helyszínéhez. A Balaton és a Bakony jó alapot biztosított a regényhez szorosan kapcsolódó foglalkozások megvalósításához.

A gyerekek együttműködési szándékát már nehezebb elnyerni, mint az ideális helyszínt. A visszajelzésekből arra a következtetésre jutottam, hogy sok program tetszett. Főleg a színjátszás, természetjárás és a vetélkedés kötötte le őket és hagyott pozitív élményt a gyerekek emlékeiben.

Az ember és a természet viszonya a másik mozgatórugója a tábornak. A könyv ebben az esetben is sok lehetőséget nyújtott természethez kapcsolódó tematikájával. A délelőtti foglalkozásokat a könyv egyes részeire alapozva tartottuk meg.

A foglalkozások színvonalát és tarkaságát lehetne emelni egy ismert szakember (író, bioló-

gus...) meghívásával, aki a foglalkozások aktív résztvevőjeként van jelen. Sajnos a rendelkezésünkre álló pénzeszközök ezt most nem tették lehetővé.

A balatoni mondavilág egy kedves és tanulságos darabját dolgoztuk fel a gyerekekkel úgy, hogy mindenki részt vegyen a játékban és részesüljön az örömből, amit az előkészületek, majd az önfelelt játék adhat. Feladat volt a játékon kívül a rögtönzés, helyzetfelismerés, s mivel a jelenet (*A halász és az ördög* Lipták Gábortól) biztosította a lehetőséget, élvezetes, ötletes és vidám párbeszédet alkottak a gyerekek.

Hasznos és látványos színfoltja volt a tábori életnek a Forgács József amatőr csillagász által vezetett csillagászokodás, a megfigyelés alatt hallható mesék és mondák, valamint a csillagvadászat. A gyerekek lelkesedése csak fokozódott, élvezték az éjszaka árnyait és titkait, miközben kutattak az erdőben a hullócsillagok után.

A táborban célzatosan összeállított minikönyvtár állt a gyerekek rendelkezésére, melynek segítségével a foglalkozásokra megfelelően fel tudtak készülni. Mivel a gyermekkönyvtár szervezte a tábort, így a gyerekekkel a későbbiekben is szoros kapcsolatot tudunk fenntartani. A könyvtár rendezvényeibe is aktív szereplőként tudjuk a gyerekeket bevonni.

Ezek a gyerekek átélték a közös lét, közös munka minden részletét, s talán így könnyebben lesznek képesek a táboron kívül is közösséget alkotni, vagy hasznos része lenni egy közösségnek.

Ez fontos célja az olvasótábornak. Megmutatni, hogy lehet megvalósítani önmagunkat és közösséget teremteni.

E célok eléréséhez nyújtott nagy és nélkülözhetetlen segítséget a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiuma által nyújtott támogatás, mely nélkül a gyermekekre eső táborozási költség nagyon magas lett volna.

Valószínű, hogy e segítség nélkül az olvasótábort nem tudtuk volna megvalósítani.

Bízunk abban, hogy hagyományt tudunk teremteni az olvasótábornak itt Oroszlányon.

Ehhez kérjük a Nemzeti Kulturális Alap segítségét és támogatását az elkövetkező években is.

Szlezákné Molnár Katalin
gyermekkönyvtáros, Oroszlány

Országos Konferencia a községi könyvtárakról Szolnok, 1998. szeptember 14-15.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseghy Ferenc Könyvtár a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával országos konferenciát szervezett a községi könyvtárakról. A vendéglátók szívélyes fogadása után elkezdődtek az előadások. Elsőként Mátyus Alíz szociológus a falusi társadalom helyzetéről, a könyvtári ellátás jellemzőiről beszélt.

Őt követte Győri Erzsébet, a Könyvtári Intézet mb. igazgatója, aki a községi könyvtárak helyzetéről tartott előadást.

Az előadók között volt Bariczné Rózsa Mária a Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Osztályáról, akitől: *Könyvtár vagy kölcsönző? Jövőkép a községi könyvtárakról* címmel hallhattunk tájékoztatást.

Az előadások után korreferátumok következtek.

A *könyvtár és fenntartója* címmel dr. Csonka Áronné, a J-N-Sz Megyei Közigazgatási Hivatal vezetőjének tájékoztatása következett.

Bemutatkozott Molnárné Zolnai Mária tanácsos a Belügyminisztériumból.

Az előadássorozat végén Dr. Nagy Attila szociológus értékes előadását hallgattuk meg.

Az előadások után vendéglátóink elkísértek bennünket szálláshelyünkre. Az első nap a közös vacsorával ért véget, ahol lehetőség nyílt kötetlen beszélgetésekre is.

A második napon Zagyvarékosra látogattunk. Agócs Gyula polgármester köszöntője után Kovács Zsuzsa könyvtárvezető beszélt működésükről. Zagyvarékas után folytattuk utunkat Kőtelekre, ahol Vég Tibor polgármester és Vonáné Szelindi Sarolta könyvtárvezető volt vendéglátónk. Tájékoztatót kaptunk a községről, a könyvtár ellátásáról, a számítógépes programot is bemutatták.

Ezt követően került sor a közös ebédre, majd pedig a búcsúzásra. Köszönet illeti a Szolnok Megyei Könyvtárat a konferencia megtartásáért. Nagyon hasznosnak ítélem a két nap programját. Sok tapasztalatot gyűjthettünk, betekintést kaptunk néhány községi könyvtár működésébe, összehasonlíthattuk saját könyvtárunkkal. Jó lenne, ha több alkalommal is sor kerülne hasonló összejövetelre.

Szabó Andrásné
könyvtáros, Kocs

Országgyűlés, nyilvánosság, tájékoztatás 1998. október 14. Országgyűlési Könyvtár

Sasvári Szilárd, az Országgyűlés Kulturális Bizottságának elnöke nyitotta meg a szakmai programot. Elmondta, hogy a könyvtárak fejlesztését kiemelten fontosnak tartja a kormány, a kulturális tárca 20 M Ft-tal többet kap a költségvetésben, ebből a pénzből a könyvtáraknak is több jut majd.

A bevezető előadó Ambrus János, az Országgyűlési Könyvtár főigazgatója volt. Kiemelte az országgyűlés nyilvánosságának jelentőségét. A könyvtáros szakma társadalmi helyzete és társadalmi környezete az elmúlt 10 évben alapvetően megváltozott, a használói igények átalakultak, kulturális és szociális jellegű intézményből az információ szolgáltatása vált központi kérdéssé; ez sajátos kettősség, hiszen a művelődési és kulturális súlya megmarad, emellett az információ-ellátás is fontos. A könyvtárak világában intézményi stabilitás körvonalazódik. A kulturális törvény megjelenése és a következő szabályozók megjelenése szabályozott körülményeket teremthet. A könyvtári információs rendszerben átalakulóban van a tudás rendszere: amíg régen a könyvtári szakmák ismerete is elégséges volt, napjainkban

egyre fontosabb az egyéb szaktudás. A szakma társadalmi presztízse az elmúlt 10 évben pozitív értelemben változott. Az Országgyűlési Könyvtár fő feladatai:

- az országgyűlés képviselőinek és bizottságainak szakmai információkkal való ellátása;
- könyvtári referenci rendszer részt vesz a parlamenti bizottságok munkájában; könyvtári tanácsadó testület van az Országgyűlés elnöke mellett;
- a szakkönyvtárakkal való kapcsolattartás;
- korszerű inf. technológia kiépítése; információs képzések, továbbképzések szervezése.

A konkrét feladatok közül a legfontosabbak:

- a könyvtárban alakuljon ki egy korszerű parlamenti kutató szolgálat (ennek a könyvtár csak részben tud megfelelni),
- UNIÓS költségvetés kialakítását tervezik. A következő felszólaló dr. Redl Károly tájékoztatói igazgató volt, aki hangsúlyozta egy új regionális adatbázis kialakításának jelentőségét. A vidéki sajtó feldolgozása fontos, hiszen a képviselő, aki Bp.-en dolgozik, így hozzájuthat választókerületének

adataihoz a parlamenti könyvtárban. Az egységes adatbázist közös erővel a könyvtár szervezésében kellene megvalósítani: első lépésként 1 közös lekérdőző felületet kellene létrehozni, a helyi szinten történő adatrögzítés után azokat el kell juttatni az Országgyűlési Könyvtárba. Ez technikai kérdés, megbeszélése kisebb körben lesz aktuális, amikor az adatrögzítők találkoznak és megegyezhetnek az adatrögzítés módjában. Közös levelezési listát kellene létrehozni, az Országgyűlési Könyvtár üzemeltetné; technikai és anyagi feltételek megbeszélése.

Medve Mihály *A magyar és külföldi politikai szakirodalom az Országgyűlési Könyvtárban* címmel tartott előadást. Fő témái:

- PRESSDOK, HUNDOK;
- világpolitikai információs adatbázis;
- 70-es évektől folyóirat figyelés;
- 88-tól számítógépes adatbázis (100 féle folyóirat);

- évente 1700-1800 új cikkről készül annotáció (tárgyszómutatóval visszakereshető);
- fordításra nincs lehetőségük;
- témafigyelés 1 évre 60.000 Ft.

Pappné Farkas Klára, az Európa Tanács Infor-

mációs és Dokumentációs Központ mb. igazgatója beszélt az intézményről :

- feladata: naprakész tájékoztatás az Európa Tanács célkitűzéseiről, tevékenységéről, eredményeiről;

- 1992-ben nyílt meg, az Országgyűlés és az Európa Tanács közösen tartja fenn;

- állománya kb. 10.000. kötet könyv és folyóirat, többségben angol és francia nyelvű, de gyarapodik az egyezmények, bírósági ítéletek értelmező szövegek magyar fordítása is.

- *katalógusok: - dokumentumok kötet katalógusa*

Dr. Soltész István, az Országgyűlés főtitkára *Nyilvánosság és tájékoztatás* címen beszélt a parlament munkájáról.

A könyvtár az az intézménye a parlamentnek, ahol 18 év felett bárki beletekinthet a parlament munkájába, a bizottsági ülések anyaga is hozzáférhető; internet szolgáltatás (Parlamenti Információs Rendszer) működik; állampolgári telefonvonal van, amelyet a főtitkárság működtet (a parlamenti munkával kapcsolatos egyedi kérdésekre adnak választ).

Búzer Károlyné

„Könyvtári ellátórendszerek ma és holnap” Kaposvár, 1998. október 1-2.

A kaposvári Megyei és Városi Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Közkönyvtári Egylete, valamint a MKE Somogy Megyei Szervezete szervezésében megrendezett konferencián és tisztújító taggyűlésen megyénkből öt könyvtáros vett részt.

Az elmúlt év decemberében elfogadott CXL. törvény végrehajtása számos szakmai kérdést vet fel. Ezek sorába tartozik a könyvtári ellátórendszerek témaköre is. A konferencián a leginkább érintett könyvtártípusok képviselői vettek részt. Így a megyei könyvtárak vezetői és munkatársai, a városi és a munkahelyi központi könyvtárak vezetői képviseltették magukat.

Az országos konferencia sikeresen mozgatta meg a Közkönyvtári Egylet tagságát. Megközelítően 130 fő vett részt a rendezvényen, annak ellenére, hogy sokaknak nem kis kellemetlenséget okozott a közlekedés. A program szervezettsége és az előadások színvonala viszont kárpótolta a résztvevőket.

Dr. Tóth Gyula tanár úr a *Könyvtári ellátórendszer működtetése aprófalvas megyékben* címmel járta körbe a témát.

A Somogy Megyei Önkormányzat tanácssterme egy csapásra főiskolai előadóvá változott és hallgattuk a tanár úr előadását. Néhány alapelv:

- az ellátórendszer = az önellátás tagadása, de az erők centralizálása, a szolgáltatások decentralizálása,

- nem típusfüggő (érintve lehet akár iskolai, főiskolai vagy munkahelyi könyvtár is),

- meg kell határozni, hogy mekkora potenciális használói kör esetén van létjogosultsága az önellátásnak,

- pár száztól akár 10 000 főig lehet hatékony az ellátórendszer, de ezt sürgősen egzakt módon kellene modelleznie a szakmának,

- az ellátórendszer lényege az állománymozgató, ezzel akár 2-3, akár 4-szeres ellátás biztosítható. Ehhez azonban meg kell szervezni korszerű módszerekkel a működő rendszert.

Kapcsolódni kell az Országos Dokumentumellátó Rendszerhez, így közelíthetünk a törvény által megfogalmazott elvárásokhoz.

A vidék után a *Fővárosi ellátás sajátosságaival* ismertetett meg bennünket Papp István főigazgatóhelyettes..

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár folyamatosan vizsgálja és korszerűsíti a fővárosi könyvtári ellátását. Nem egyszer élen járnak az új módszerek bevezetésével.

A szolgáltatás alapja az élő állomány:

- igazodjon a használóhoz, ne féljünk az állományapasztástól

- egymásra épülő állományok (családi könyvtár, kétfedeles könyvtár, Könyvtári Ellátó Szolgálat).

Mindehhez kapcsolódik még technika és technológia.

A mozgékony állományhoz nélkülözhetetlen a számítógépesítés és a rendszer gépesítése. Fontos kritérium a távközlés és a szállítás, de nem elhanyagolható a személyzet és a szervezet kérdése, így az emberi tényező, a szervezeti keret és a menedzsment sem.

Mindezek kulcskérdése az anyagi források megléte, s máris eljutottunk a marketing témaköréhez.

Ekkorra már az is rájöhett arra, hogy van min törnünk a fejünket, akiben ez otthon még nem kristályosodott volna ki.

Kiss Gábor folytatta a sort. Főleg Zala megye példájából kiindulva *Az ellátórendszer strukturális problémái* kerültek terítékre.

A mai ellátás strukturális problémái főleg a településszerkezet anomáliáira vezethetők vissza, de a szolgáltatások minősége a nagyobb települések esetén sem mindig megfelelő. Ez könyvtári rendszerünk legneuralgikusabb pontja. A gyakorlatias megoldásokat kell előnyben részesíteni, egyre égetőbb az infrastrukturális elmaradások felszámolása.

A 90-es évek elején jelentős visszaesés volt tapasztalható a könyvtári ellátásban. Sok könyvtár szűnt meg, sokak kikerültek a könyvtári ellátásból. Be kell vallani, hogy a szakma benuházzal reagált, ami az adott körülmények között érthető, ha nem is menthető.

Nagy áttörést jelentett a Nemzeti Kulturális Alap pályázata. Az ellátórendszerek kérdése számos jogi, szervezeti és egyéb problémát vet fel. Több megoldás kínálkozik, valamennyinek vannak tisztázatlan kérdései. Lényeges szempont, hogy közös nevezőre kell hozni a szolgáltatásokat. Műhelymunkára van szükség a leggazdaságosabb és egyben leghatékonyabb formák kidolgozására.

Több hozzászóló még további problémákra hívta fel a figyelmet, illetve egészítette ki az elhangzottakat.

A kellemes ebéd alatt és után a társaság máris megkezdte a hallottak megvitatását, saját tapasztalatának vagy elképzelésének közreadását.

A délutáni program Vicenza megye gyakorlatán keresztül vezetett be a központi ellátás olaszországi rendszerébe. Előadónk Dr. Giorgio Lotto volt. Az elmondottakból kitűnt, hogy nincs új a Nap alatt,

csak hol előbb, hol később szembesülnek az adott problémával.

Néhány új fogalommal is megismerkedhettünk.

Így: - Szolgáltatási háló,

- Szolgáltatási kártya,

- Önmagukon kívüli könyvtárak.

Ezeket mi csak ízlelgettük, némelyek tartalma idegen a magyar felfogástól és gyakorlattól. Maga az előadás viszont biztosította a kitekintést, megláttatta mások problémáit.

Biczák Péterrel ismét hazai földre léptünk. Az új Pest Megyei Könyvtár koncepciója már a jövőt jelképezte. Nem könnyű, de roppant szép feladat áll a kollégák előtt.

A Közkönyvtári Egylet taggyűlésének fő napirendje a választás volt. A szokásos előkészületek után következtek a beszámolók és a jelölések.

Mivel az alapszabály szerint a régi vezetőség több tagja már újra nem választható, így érdeklődve vártuk a jelöléseket és a szavazás végeredményét.

Dr. Bartos Éva elnök, Csonka Mária, Herczigné M. Erzsébet, Horváthné J. Ilona, Izsák László, Kovács Györgyi, Lászlóné Nagy Ilona tagok.

Ellenőrző bizottság: Móricz Katalin, Bali Aranka, Biczó Jánosné.

A választást követően városnézésen vettünk részt, nagy örömünkre erre a kis időre még az eső is elállt.

A zártkörű vacsora bőséges keretben biztosított a nap folyamán szerzett információk megvitatására, az asztaltársaságok tagjai gyakran cserélődtek, sokakkal tudtunk beszélgetni.

Mivel munkás holnap várt ránk, így időben asztalt is bontottunk.

A második nap programjának gerincét a jogi szabályozás aktuális kérdései alkották. Kenyéri Katalin csak érintette a már megszületett jogszabályokat, a fő hangsúlyt az előkészületekre helyezte. Ismételten felhívta a figyelmünket arra, hogy aktív részvétellel sokat segíthetünk a születő jogszabályok előkészítésében.

Az ezt követő hozzászólások is azt tükrözték, hogy szakmánkat igen sok kérdés foglalkoztatja a normatívaktól a statisztikán át a bérrendszerig.

Azzal a jó érzéssel indultunk haza, hogy eredményes és hasznos program résztvevői lehettünk. Számos hasonló alkalom szükséges még ahhoz, hogy a XXI. század könyvtárai a megálmodott módon szolgálják az olvasókat és használókat.

Somogyi Lászlóné
Szakszervezetek Komárom-Esztergom
Megyei Könyvtára igazgatója

Komárom-Esztergom megye fiókkönyvtárai

Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom Fiók:	Aka	3.071 kötet	
Szentgyörgymezői fiókkönyvtár, Andrássy u. 23.	Bakonysárkány	5.787	"
Városi Petőfi Emlékkönyvtár, Kisbér Fiók: Kisbér-Ászár,	Bársonyos	4.780	"
Kossuth u. 12. Kisbér- Hánta, Kossuth u. 38. Jókai Mór	Csatka	3.637	"
Városi Könyvtár, Komárom Fiók: Gyermekkönyvtár,	Kerékteleki	5.871	"
Jedlik Á u. 8. Szőnyi fiókkönyvtár, Petőfi u. 8. Ady	Súr	7.253	"
Endre Művelődési Ház Városi Könyvtár,			
Nyergesújfaló	Ellátóközpont: Városi Könyvtár, Oroszlány		
Fiók: Gyermekkönyvtár, Május 1. tér	Ellátott községi könyvtárak:		
Művelődési Központ és Könyvtár, Oroszlány	Kecskéd	8.950	
Fiók: II. Rákóczi F. Klubkönyvtár, Alkotmány u. 58.	Kömlőd	6.038	
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata Fiók: Tata-	Szákszend	12.712	
Agostyán, Kossuth u. 31. Városi Könyvtár, Tatabánya			
Fiók: Bánhidai Fiókkönyvtár, Kossuth u. 2.	Ellátóközpont: Városi Könyvtár, Tata		
Felsőgallai Fiókkönyvtár, Szent István u. 21.	Ellátott községi könyvtárak:		
Kertvárosi Fiókkönyvtár, Hadsereg u. 98. Újvárosi	Baj	9.881	"
Fiókkönyvtár, Kodály Z. tér 4. Nagyközségi Könyvtár,	Dunaalmás	6.869	"
Lábatlan Fiók: Rákóczi u.	Dunaszentmiklós	3.703	"
	Kocs	11.376	"
	Naszály	7.754	"
	Szomód	11.851	"
	Tardos	11.729	"
	Vértestolna	4.960	"
Ellátórendszerben működő könyvtárak	Ellátóközpont: Városi Könyvtár, Tatabánya Ellátott		
Ellátóközpont: Városi Könyvtár, Kisbér	községi könyvtárak: Tarján		
Ellátott községi	- községi könyvtár	7.581	
Ácstesztér könyvtárak:	- ált. iskola	2.417	
6.240 kötet	Vértesszőlős		
	- községi könyvtár	7.772	
	- ált. iskola	3.393	

Közlemény

Kérjük a Magyar Könyvtáros Egyesület tagjait, hogy a februári fizetésükből szíveskedjenek az egyesületi tagdíjat befizetni, amely az 1999. januári bruttó fizetés 2 %-a. Az egyesületnek március első felében továbbítani kell az összegyűjtött tagdíjakat az országos központnak, ellenkező esetben elesünk a pályázási lehetőségektől. Megértésüket és együttműködési készségeiket előre is köszöni

Kelecsényi Péterné
pénztáros

Szerkesztik: ifj. Gyüsi László, Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Kelecsényi Péterné, József Attila Megyei Könyvtár
Takács Anna, Tatabánya, Városi Könyvtár
Tanczerné Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.
Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató
Felelős szerkesztő: Schmidt József
ISSN 1218 9278
Tb.MK. S- 4/1999